

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Допущено до захисту

Козак Ю.Г.

“ ” 2020 p.

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії

(на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля»))»

студентФМЕ, гр.43А

/підпис/

доктор економічних наук, доцент

/підпис/

ОДЕСА – 2020

АНОТАЦІЯ

Лобунець В.В., «Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії (на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля»)»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра спеціальності
6.05052 Міжнародні економічні відносини за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля». У роботі розглядаються теоретико-методичні аспекти дослідження ефективності ЗЕД стивідорних компаній, світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності ЗЕД стивідорних компаній та методи їх оцінки.

Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «ТІС-Вугілля», проведено аналіз ефективності ЗЕД підприємства, та за допомогою PESTEL аналізу охарактеризовано вплив чинників, що сприяють та заважають ефективній зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Запропоновані шляхи підвищення ефективності ЗЕД підприємства, розглянуто перспективи розвитку транспортної інфраструктури, стратегічні напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства та оптимізації його операційної діяльності.

Ключові слова: стивідорна компанія, ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства, експорт, імпорт, транспортна інфраструктура.

ANNOTATION

Lobunets V.V., "The state and prospects of improving the efficiency of foreign economic activity of the stevedoring company (on the example of LLC "TIS-Coal")",
qualifying work for a bachelor's degree in the specialty
6.05052 International economic relations according to the educational program
"International Economics"
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

Thesis consists of three sections. The object of the study is the foreign economic activity of TIS-Coal LLC and the process of increasing its efficiency. Diploma thesis deals with the theoretical and methodological aspects of the study of the effectiveness of foreign trade of stevedoring companies, world experience and Ukrainian realities of ensuring the effectiveness of foreign trade of stevedoring companies and methods of their evaluation.

The foreign economic activity of TIS-Coal LLC was analyzed, the analysis of the efficiency of the enterprise's foreign economic activity was carried out, and with the help of PESTEL analysis the influence of the factors promoting and hindering the effective foreign economic activity of the enterprise was characterized.

The ways of increasing the efficiency of foreign economic activity are offered, prospects of development of a transport infrastructure, strategic directions of development of investment activity and optimization of its operational activity are considered.

Keywords: stevedoring company, efficiency of foreign economic activity of the enterprise, export, import, transport infrastructure.

ЗМІСТ

	Стор
ВСТУП	<input type="text"/>
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТИВІДОРНИХ КОМПАНІЙ	,
1.1. Система забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній.....	,
1.2. Методи оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній.....	13
1.3. Світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній	21
Висновки до розділу 1	35 <input type="text"/>
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»	36
2.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»....	36
2.2. Оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля».....	41
2.3. Визначення факторів впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля».....	51
Висновки до розділу 2.....	61 <input type="text"/>
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»	68
3.1. Удосконалення транспортної інфраструктури ТОВ «ТІС-Вугілля» як чинник підвищення ефективності його зовнішньоекономічної діяльності.....	68
3.2. Реалізація інвестиційних проєктів як напрям підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля».....	71
3.3. Організаційно-економічні засади залучення ТОВ «ТІС-Вугілля» до портового кластеру.....	88
Висновки до розділу 3.....	<input type="text"/>
ВИСНОВКИ	<input type="text"/>
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	102 <input type="text"/>
ДОДАТКИ	<input type="text"/>

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Значення морських портів для розвитку економіки країни надзвичайно велике. Сучасний морський порт - це великий транспортний вузол, який пов'язує різні види транспорту: морський, річковий, залізничний, автомобільний, трубопровідний і ін. Портова діяльність є стратегічним аспектом розвитку економіки держави і одним з ключових ланок функціонування транспортної системи. Значну роль порти відіграють в забезпеченні транспортної незалежності, обороноздатності, зовнішньої торгівлі, а також у забезпеченні перевезень народногосподарських вантажів, розвитку і використання транзитного потенціалу України. У морських портах реалізується національна морська, митна і прикордонна політика, здійснюється державний портовий контроль. Морські порти є стратегічними об'єктами держави, це визначає необхідність вдосконалення методів і форм управління їх розвитком на основі сучасних підходів з метою підвищення ефективності їх діяльності..

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що стивідорні компанії виконують роботи, пов'язані з вантажно-розвантажувальними операціями, укладанням вантажів на судні і т.д., проте ефективність їх операційної та зовнішньоекономічної діяльності знижується. Пошук факторів впливу та шляхів підвищення ефективності допоможе скорегувати стратегію розвитку стивідорної компанії та підвищити її конкурентоспроможність.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля» та пошук шляхів її підвищення.

Для реалізації поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- дослідити систему забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;
- систематизувати методи оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;

- дослідити світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;
- провести аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- здійснити оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- визначити фактори, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- розробити рекомендації та конкретні заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля».

Об’єктом дослідження є процес підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля».

Предметом дослідження виступають теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля».

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи дослідження, як табличний та графічний методи, порівняння і прогнозування, узагальнення, методи математичної статистики та економічного аналізу.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи було використано такі джерела інформації як нормативно-правові акти України, звіти міжнародних організацій, звіти державних адміністрацій, навчальні посібники, публікації у періодичних виданнях, матеріали звітності ТОВ «ТІС-Вугілля», матеріали науково-практичних конференцій, електронні ресурси. Було проаналізовано наукові праці таких вітчизняних вчених, як Козак Ю.Г., Волкової Н.А., Волчек Р.М., Гайдаєнко О.М., Короленко Н.В. та інших.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано 1 статтю:

Лобунець В.В. Аналіз фінансової стійкості підприємства на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля» // Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 10. Одеса: ОНЕУ, 2020. – 472 с., С.390-394.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 95 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 8 рисунків.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки:

1. Порт і стивідорна компанія - це не одне і те ж. Стивідор здійснює свою діяльність в порту, але не є ним. Крім того, в порту може працювати кілька стивідорних компаній, а якщо він великий, то і більше сотні. В силу специфіки галузі морського транспорту, стивідорні компанії, як правило, є учасниками зовнішньоекономічної діяльності, так як через їх причали перевантажуються не тільки каботажні, але і зовнішньоторговельні вантажі. У зв'язку з цим діяльність ринку стивідорних послуг значною мірою схильна до впливу світової торгівлі. Основним напрямком зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній є міжнародна торгівля послугами, пов'язаними із здійсненням товарообороту. До них відносяться: митні послуги, послуги зі страхування, послуги по міжнародних розрахунках, транспортно-експедиторські послуги, послуги зі зберігання товарів.

2. При аналізі основної виробничої діяльності стивідорної компанії розглядаються як кількісні, так і якісні показники. Кількісні показники роботи стивідора визначають і характеризують обсяг виробничої діяльності, розміри виробництва. До їх числа відносяться: вантажообіг; вантажопереробка (в фізичних тоннах і тонно-операціях); суднообіг; вагонообіг. Якісні показники роботи стивідора характеризують ефективність його роботи і в значній мірі визначають рівень виробничої культури порту. До якісних показників основної виробничої діяльності організацій порту відносяться: продуктивність праці; результати обробки суден; результати обробки вагонів; собівартість переробки однієї тонни вантажу.

3. Головним трендом на сьогодні, беручи до уваги значне збільшення об'ємів світової торгівлі товарами, є підвищення ефективності роботи портів і стивідорних компаній, що здійснюється з метою зниження тарифів на

транспортування і підвищення конкурентоспроможності. Аналіз даних по методам оцінки ефективності роботи портів і пов'язаних з ними організацій у світі показав, що здійснюються перші кроки для формування таких методів оцінки та, на жаль, не існує загальноприйнятого підходу для їх проведення. В Україні офіційно прийнятої методології аналізу ефективності роботи портів і стивідорних компаній теж немає. Проте, для ефективного їх розвитку, грамотного управління держмайном і залучення інвестицій в галузь в 2013 році було створено державне підприємство «Адміністрація морських портів України» (ДП «АМПУ»).

4. Зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «ТІС-Вугілля» визначають три важливі характеристики: загальний обсяг (товарооборот), товарна і географічна структура. Аналіз даних показав, що загальний обсяг перевалки вантажу має позитивну динаміку, причому експорт товарів займає більшу частину перевалки ніж імпорту та транзит. Підприємство спеціалізується на перевалці вугілля та залізнорудних концентратів, що складає 90% від загальних об'ємів перевалки. Більша частина вантажу експортується до Китаю, а імпортується з США та Нідерландів.

5. Аналіз ефективності ЗЕД підприємства показав, що ТОВ «ТІС-Вугілля» веде зовнішньоекономічну діяльність ефективно, проте за останні роки ефективність знизилася. Головним чином це пов'язано зі зменшенням цін на надані послуги, що у свою чергу призвело до відносного зростання витрат. Спостерігаються позитивні тенденції по зменшенню поточних зобов'язань, зростанню власного капіталу та оборотних активів підприємства. Також варто відзначити успіхи кадрової політики підприємства, в результаті якої число звільнень та прийнятих робітників зменшилося, середньоспискова кількість працівників зросла, що означає уповільнення плинності кадрів на підприємстві.

6. Згідно з проведеним аналізом факторів впливу PESTEL на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства існують

політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та правові фактори. Дослідження впливу конкурентних сил з моделі аналізу конкуренції М. Портера виявив існування бар'єрів входу в галузь морського транспорту та стивідорних послуг: сукупності економічних, технологічних, інституційних умов і параметрів, які перешкоджають потенційним новачкам зайти на новий ринок.

7. Вантажі в стивідорне підприємство надходять декількома видами транспорту, при цьому їх частки з роками змінюються. Традиційно і переважно вантажі надходять залізничним і автотранспортом. Першочерговим стримуючим фактором розвитку стивідора є залізничні підходи. Аналіз показує, що існує гостра необхідність розвитку залізничних підходів як ближніх, так і віддалених від підприємства. Дана проблема загострюється тим, що «Укрзалізниця» з різних причин не має необхідних коштів для розвитку залізничної інфраструктури в необхідних обсягах. Для розвитку важливих інфраструктурних об'єктів пропонується втілення концепції державно-приватного партнерства (Public-Private Partnership), при якій вирішується відразу два питання: по-перше, виключена необхідність приватизації важливих об'єктів, що мають величезне стратегічне значення для їх реалізації, по-друге, за рахунок приватних спеціалізованих організацій і їх капіталу стає можливе будівництво таких важливих об'єктів за мінімальною ціною і високою якістю.

8. Можна виокремити наступні пріоритетні напрямки інвестиційної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»: екології та охорони навколишнього середовища, розвитку портових споруд, кадрового забезпечення підприємства, модернізації інфраструктурних послуг, автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт, оптимізації руху вантажів, обслуговування суден більшої місткості. Для реалізації вище наведених проєктів нами пропонується два альтернативних шляхи залучення міжнародних інвестицій – прямих і портфельних.

9. Одним із сучасних механізмів об'єднання зусиль бізнесу, науки і держави по комплексному вирішенню питань інноваційного розвитку розглядається створення територіальних кластерів. Кластер являє собою комунікаційний інструмент, спрямований на активізацію зусиль зі створення перспективних комерційних технологій, нових продуктів (послуг), залучення додаткових ресурсів для проведення досліджень та розробок на основі участі всіх зацікавлених сторін (бізнесу, науки, держави і громадянського суспільства), а також на вдосконалення нормативно-правової бази в галузі науково-технологічного та інноваційного розвитку. Мета такого об'єднання - планування і організація розробки конкретних проривних технологій в певній сфері. ТОВ «ТІС-Вугілля» може виступати як учасником, так і ініціатором утворення морегосподарського кластеру на території порту Южний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальное состояние дорожного покрытия трасс Украины. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://autostrada.info/ua/map/P-70>
2. Анализ макро- и микроокружения порта. СВОТ-анализ Ренийского порта. Электронный ресурс. Режим доступа: https://studbooks.net/787679/marketing/analiz_makro_mikrookruzheniya_porta_sivot_analiz_reniyskogo_porta
3. Арсланов М. Грузоперевозки: как "Укрзалізниця" борется с дефицитом вагонов. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://cfts.org.ua/articles/46043>
4. Бойко О.В., Башинська М.І., Горбаченко С.А. Перспективи використання концесії у сфері портового господарства. Причорноморські економічні студії. Секція «Економіка та управління національним господарством». 2016. Вип. 8. С. 45–49.
5. Гладич М. Роль інвестицій в морські торговельні порти України. Вісник ТНЕУ. 2011. № 5–1. С. 48–52
6. Государственно-частное партнерство и его роль в современной экономике. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-i-ego-rol-v-sovremennoy-rossiyskoy-ekonomike>
7. Гребенник Н.Г. Морской кластер как инструмент реализации стратегии развития морских портов Украины/ Н.Г. Гребенник//Транспорт. – 2013. – № 21. – С. 69 – 72.
8. Деменко В. Что с инфраструктурой "Укрзалізниця"? Электронный ресурс. Режим доступа: https://cfts.org.ua/blogs/chto_s_infrastrukturoy_ukrzaliznytsi 495
9. Демьянченко А. Г. Роль и структура морских портов Украины. Электронный ресурс. Режим доступа: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2013-2_0-pages-53_59.pdf

10. Инвестиции и капитальные вложения. Електронний ресурс. Режим доступу:<https://works.doklad.ru/view/crCyuEaLEfU.html>
11. Єрмакова О.А. Підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України на основі кластерної моделі: монографія / О.А. Єрмакова. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – 221 с.
12. Жарська І. О. Міжнародний досвід державної підтримки створення транспортно-логістичних центрів. Електронний ресурс. Режим доступу:<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5846>
13. Закон України про концесію (із змінами, внесеними згідно із Законом № 157-IX від 03.10.2019).Електронний ресурс. Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20>
14. Звітність ТОВ «ТІС-Вугілля».
15. Корпоративна стратегія ДП «АМПУ» до 2025 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://omr.gov.ua/images/File/DODATKI_2019/Prezentacii/ampu.pdf
16. Крук Ю. Ю., дисертація «Економічні засади забезпечення розвитку стивідорної діяльності в Україні». Електронний ресурс. Режим доступу:http://www.impeer.od.ua/images/Dissertations/2019/Dis_Kruk.pdf
17. Крыжановский С.В. Методические основы оценки перспективности создания морского кластера и практическая их реализация в Украине /С.В. Крыжановский, Н.Г. Гребенник //Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць. – Вип. 28. – Одеса: ОНМУ, 2008. – С. 14—27.
18. Ліпський В. В. Особливості розвитку морських портів України як об'єкта інвестування / В. В. Ліпський // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 36(1). - С. 75-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_36%281%29__18

19. Модель 5 сил конкуренции Портера. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://urazova.com/enciklopediya/model-5-sil-konkurencii-portera/>
20. Модель анализа пяти конкурентных сил Майкла Портера. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/porter-model/>
21. Никифрук О.І. Розвиток транспорту з метою відновлення і зростання української економіки/ Конкурентоспроможність та ефективність транспортної системи Електронний ресурс. Режим доступа: <http://ief.org.ua/docs/sr/300.pdf>
22. Никулина С. В. Автореферат диссертации по теме "Морские порты как субъекты международной конкуренции" Санкт-Петербургский государственный университет. На правах рукописи. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://economy-lib.com/morskie-porty-kak-subekty-mezhdunarodnoy-konkurentsii>
23. Огляд морського транспорту за 2018 рік - конференція Організації Об'єднаних Націй по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Електронний ресурс. Режим доступа: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/rmt2018_ru.pdf
24. Основные средства: что это такое, их классификация, учет (инвентаризация) и амортизация. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://ktonanovenkogo.ru/voprosy-i-otvety/osnovnye-sredstva-eh-to-amortizaciya-uchet-inventarizaciya-klassifikaciya.html>
25. Отраслевые барьеры входа как важнейший инструмент политики ограничения конкуренции. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://institutiones.com/general/603-otraslevie-bareri.html>
26. Почему морские перевозки самые дешевые. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://ptl-group.com.ua/content/morskie-perevozki-deshevye>

27. Пример анализа пяти конкурентных сил модели Майкла Портера. Веб-сайт освітнього проекту «PowerBranding». Електронний ресурс. Режим доступу:<http://powerbranding.ru/biznes-analiz/porter-model/praktika-analiza>
28. Публікація з Офіційного сайту ДП «АМПУ»: Інтерв'ю Райвиса Вецкаганса для Европейской организации морских портов. Електронний ресурс. Режим доступу:<http://www.uspa.gov.ua/ru/pro-pidpriemstvo/zvid-zvichajiv-morskikh-portiv/242-ukrainskij/ru/press-tsentr/analitika/analitika-2018/16330-intervyu-rajvisa-vetskagansa-dlya-evropejskoj-organizatsii-morskikh-portov>
29. Публікація з Офіційного сайту ДП «АМПУ»: Роль АМПУ в розвитку портової галузі України. Електронний ресурс. Режим доступу:<http://www.uspa.gov.ua/ru/pres-tsentr/analitika/analitika-2018/15978-rol-ampu-v-rozvitku-portovoji-galuzi-ukrajini>
30. Роль государственно-частного партнерства в развитии инфраструктуры внешнеэкономического потенциала. Електронний ресурс. Режим доступу:<https://cyberleninka.ru/article/n/rol-gosudarstvenno-chastnogo-partnerstva-v-razvitii-infrastruktury-vneshneekonomicheskogo-potentsiala>
31. Роль механизмов государственно-частного партнерства в решении экономических и социальных проблем. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mirec.mgimo.ru/2011-01/rol-mexanizmov-gos-chastnogo-partnerstva>
32. Смирнов Е. Что такое прямое вложение в капитал компании. Зачем нужны инвестиции такого типа? Плюсы и минусы прямых инвестиций. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://yurlkink.ru/svyaznoj/cto-takoe-pryamoe-vlozhenie-v-kapital-kompanii-zachem-nuzhny-investicii-takogo.html>
33. Ткачук А. Частные вагоны: как стимулировать бизнес помогать «Укрзалізниці». Електронний ресурс. Режим

- доступу:<https://mind.ua/ru/openmind/20182354-chastnye-vagony-kak-stimulirovat-biznes-pomogat-ukrzhaliznyce>
34. Трудовые ресурсы предприятия. Электронный ресурс. Режим доступа:<https://obrazovaka.ru/geografiya/trudovye-resursy-predpriyatiya-analiz.html>
  35. Фисенко А.И. Использование современных концепций маркетинга для формирования конкурентных преимуществ стивидорных компаний в морском порту. Электронный ресурс. Режим доступа:<https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=16594>
  36. Фінансовий стан підприємства: комплексна оцінка, показники та значення. Електронний ресурс. Режим доступу:https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18236/
  37. Шелудько В.М. Підручник «Фінансовий менеджмент». Електронний ресурс. Режим доступу: https://pidruchniki.com/19570411/finansi/oborotni_aktivi
  38. Щербина В.В., Бею К.Ю. Аналіз вантажообігу як основного фактору впливу на прибуток підприємств портової галузі. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2017. № 3(60). С. 31–45.
  39. Що таке IPO і навіщо це потрібно? Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/shcho-take-ipo-i-navishcho-tse-potribno>
  40. Эффект и эффективность в чем разница. Как рассчитать эффективность? Электронный ресурс. Режим доступа:<https://schetuchet.ru/effekt-i-effektivnost-v-chem-raznica-kak-rasschitat-effektivnost/>
  41. Anastasia Christodoulou and Kevin Cullinane. Identifying the Main Opportunities and Challenges from the Implementation of a Port Energy Management System: A SWOT/PESTLE Analysis. Электронний ресурс. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/336931981_

- Identifying_the_Main_Opportunities_and_Challenges_from_the_Implementati
on_of_a_Port_Energy_Management_System_A_SWOTPESTLE_Analysis
42. Carla María Martínez Martínez, Alicia Camino Fuertes Carrasco. Competitive and strategic analysis of the port of castellon. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://pdfs.semanticscholar.org/bf3e/4a6bfe376d1dba265cc434aa6cba838c03d8.pdf>
  43. Melorina Mendoza. Shipping industry pestle external analysis. Электронный ресурс. Режим доступа: https://www.academia.edu/33077367/SHIPPING_INDUSTRY_PESTLE_EXTERNAL_ANALYSIS
  44. Naveen Kumar. Porter's Five Forces Analysis for the Shipping Industry. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.linkedin.com/pulse/porters-five-forces-analysis-shipping-industry-naveen-kumar>
  45. Pestel and Porter Five Force Analysis of Container Line Shipping Industry in India. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://artscolumbia.org/pestel-and-porter-five-force-analysis-of-container-line-shipping-industry-in-india-41608-59084/>
  46. Porters five forces model of logistics industry. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.porteranalysis.com/porters-five-forces-model-of-logistics-industry/>
  47. Shipping Industry Analysis. Электронный ресурс. Режим доступа: <https://simconblog.wordpress.com/2016/01/14/shipping-industry-analysis/>